

1852 (2023-2024) – Nr. 1
ingediend op 16 oktober 2023 (2023-2024)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Leefmilieu,
Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie
uitgebracht door Stijn De Roo

over het rapport 'Kappen en aanplanten
van bomen en vegetatiewijzigingen:
een screening van de huidige wetgeving
en vergunningverlening'

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Gwenny De Vroe.

Vaste leden:

Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele;
Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;
Stijn De Roo, Tinne Rombouts;
Steven Coenegrachts, Gwenny De Vroe;
Staf Aerts, Mieke Schauvliege;
Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;
Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;
Robrecht Bothuyne, Brecht Warnez;
Bart Tommelein, Bart Van Hulle;
Johan Danen, Chris Steenwegen;
Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1.	Toelichting	4
1.1.	Situering onderzoek omgevingsloket	4
1.2.	Situering onderzoek kappen en aanplanten van bomen en vegetatiewijzigingen	4
1.3.	Relevantie, doelstellingen en aanpak	5
1.4.	Huidige Vlaamse regelgeving	5
1.5.	Aanpassingen op lokaal niveau	6
1.6.	Analyse vergunningsaanvragen	7
1.7.	Beslissing	8
1.8.	Oplossingssporen	8
1.9.	Knelpunten	9
1.10.	Aanbevelingen	10
2.	Tussenkomsten van de commissieleden	10
2.1.	Tussenkomst van Mieke Schauvliege	10
2.2.	Tussenkomst van Stijn De Roo	11
2.3.	Tussenkomst van Leo Pieters	12
2.4.	Tussenkomst van Tinne Rombouts	13
2.5.	Tussenkomst van Bruno Tobback	14
3.	Antwoorden door de sprekers	14
	Gebruikte afkortingen	18
	Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie hield op dinsdag 23 mei 2023 een hoorzitting over het rapport 'Kappen en aanplanten van bomen en vegetatiewijzigingen: een screening van de huidige wetgeving en vergunningverlening'. Voor deze hoorzitting waren volgende sprekers te gast in de commissie:

- Ann Pisman, teamverantwoordelijke Team Omgevingsrapportage, Onderzoek en Evaluatie, Departement Omgeving;
- Veerle Strosse, adjunct van de directeur, onderzoeker/beleidsmedewerker, Departement Omgeving;
- Laure De Vroey, beleidsmedewerker BOS+.

De bij de toelichting gebruikte presentaties zijn als [bijlage](#) toegevoegd op de dossierpagina van dit document.

1. Toelichting

1.1. Situering onderzoek omgevingsloket

Ann Pisman stelt als onderzoeker van het VPO dat het een uitbesteed onderzoek betreft. Dit is opgenomen in de onderzoeksagenda van het Departement Omgeving, die jaarlijks wordt opgesteld en ook online beschikbaar is. Elk jaar besteedt het departement een zestigtal onderzoeken uit. Het onderzoek in kwestie is een initiatief van het VPO. Het onderzoek werd bedacht in 2021, grotendeels uitgevoerd in 2022 en afgewerkt begin 2023. Het VPO wil onderzoek dat data van het omgevingsloket uitdiept, ook op andere thema's toepassen. Dat loket bevat immers altijd meer data, die men verdiept wil ontsluiten. Het gaat dus over meer dan alleen het vrijgeven van cijfers. Dit onderzoek vormt een eerste poging daartoe.

De data van het omgevingsloket werden aan een externe partij bezorgd met de vraag ze te analyseren, en deze analyse verder te verdiepen aan de hand van een literatuurstudie van de bestaande wetgeving. Vergunningen worden immers door wetgeving aangestuurd. Op die manier hoopte men te weten te komen wat er op het terrein gebeurt naast officieel vergunde zaken. Daarnaast is het volgens *Ann Pisman* ook interessant om met stakeholders in gesprek te gaan over bepaalde thema's die uit het omgevingsloket naar boven komen. Het uiteindelijke doel is om aanbevelingen te kunnen formuleren. Dat kunnen typische aanbevelingen zijn gericht naar het omgevingsloket, maar ook aanbevelingen aangaande wetgeving of andere acties om beleidsdoelstellingen beter te bereiken.

1.2. Situering onderzoek kappen en aanplanten van bomen en vegetatiewijzigingen

Ook *Veerle Strosse* is onderzoeker bij het VPO. Zij licht kort het waarom van de studie toe. Bomen hebben een heel belangrijke maatschappelijke functie. Zo maken ze een significant onderdeel uit van de groen-blauwe dooradering in Vlaanderen en hebben ze een verkoelend effect in stedelijke gebieden. Ze spelen ook een heel belangrijke rol bij de klimaatverandering. Zowel op Europees als op lokaal niveau gebeurden al heel wat beleidsaanbevelingen met betrekking tot het aanplanten van bomen. Maar als men het nettobestand van bomen wil behouden, moet ook het bestaand bomenbestand beter beschermd worden. Daarom werd deze studie uitgevoerd, aldus *Veerle Strosse*.

Ann Pisman vertelt dat de studie een initiatief is van zowel het VPO, het ANB als de afdeling Beleidsontwikkeling en Juridische Ondersteuning van het Departement Omgeving. Deze afdeling neemt de eventuele aanpassing van regelgeving voor haar rekening. De studie werd opgeleverd begin 2023 en op 15 maart verscheen een persbericht, wat het onderzoek meer ruchtbaarheid gaf. Daarnaast werd ook

een webinar georganiseerd. In de commissie werd er bovendien al een vraag om uitleg over gesteld.

Het VPO wil dat het onderzoek zoveel mogelijk opgenomen wordt in het beleid. Over deze doorvertaling wordt binnenkort dan ook samengezeten met het kabinet. Het VPO kreeg intussen ook al de opdracht om een afwegingskader op te maken, dat gemeenten zouden kunnen gebruiken bij het behandelen van vergunningsaanvragen voor het kappen van bomen. Er wordt door het VPO ten slotte ook gewerkt aan een brochure over de studie, die specifiek voor gemeenten is bedoeld. Zodra die verspreid wordt, zal er nog meer gevolg gegeven worden aan het onderzoek, gelooft Ann Pisman.

1.3. Relevantie, doelstellingen en aanpak

Laure De Vroey is beleids-, project- en onderzoeksmedewerker bij BOS+ en heeft de studie die voorgesteld wordt, mee uitgevoerd. Ze is heel blij dat ze de onderzoeksresultaten mag komen toelichten, vooral omdat BOS+ zelf ook wel geschrokken is van enkele vaststellingen die werden gedaan.

Iedereen is zich bewust van het belang van hoogstammige bomen, ook buiten bossen. Zij leveren heel wat noodzakelijke ecosysteemdiensten. Er is toch een spanningsveld met de beleidsdoelen die daar op dit moment rond geformuleerd zijn, de beschikbare gegevens en de hoge druk op het huidige bomenbestand. Met bomen buiten bos worden zowel bomen in de steden, straatbomen en publiek groen als bomen in het buitengebied bedoeld. Elk van die bomen wordt met specifieke bedreigingen en uitdagingen geconfronteerd, waardoor er vandaag nog heel wat kunnen verdwijnen. Die uitdagingen zijn er trouwens niet alleen op het vlak van bescherming, maar ook op het vlak van beheer en aanplanting, weet de spreker.

De studie richt zich heel erg op de bomen buiten het bos. De cijfers daarover in steden zijn helaas moeilijk te achterhalen, maar er wordt geschat dat stadsbomen gemiddeld slechts twintig tot dertig jaar oud worden. Dit wordt onder andere veroorzaakt door conflicten met andere functies, de heraanleg van straten en publiek domein, uitdagingen op het vlak van het beheer en het onderhoud van bomen, veiligheidsvraagstukken en overlast. Bomen in het buitengebied verdwijnen vaak om gelijkaardige redenen, maar daar speelt ook efficiëntie een rol. Bomen staan er soms letterlijk in de weg van andere ontwikkelingen en doelstellingen.

Laure De Vroey vult aan dat ook advocatenbureau Advocaten Leuven aan het onderzoek heeft meegewerkt. Zij hebben de regelgeving mee doorgelicht. Alles werd begeleid door een stuurgroep met vertegenwoordiging vanuit het ANB, het agentschap Onroerend Erfgoed en het Departement Omgeving. De drie hoofdvragen en thema's waarover het onderzoek zich boog, kunnen als volgt worden samengevat: waar en waarom worden bomen buiten bos gekapt? Wat is de regelgeving en het vergunningenbeleid? Hoe worden die inzichten vertaald naar toekomstig beleid?

1.4. Huidige Vlaamse regelgeving

De eerste stap van het onderzoek bestond in een studie van de regelgeving. Dat was in eerste instantie literatuuronderzoek, maar aan de hand van focusgroepen werden ook gesprekken gevoerd met stakeholders uit het veld. Daarop volgde een kwantitatieve en kwalitatieve analyse van het vergunningenbeleid. Zo werden meer dan 113.000 aanvragen onder de loep genomen, afkomstig uit het vroegere vergunningenregister en het huidige omgevingsloket. Het kwalitatieve luik bestond, naast het voeren van de al vermelde gesprekken, ook uit het bekijken van een zeventigtal casestudies en het bevragen van voornamelijk gemeenteambtenaren. 234 ambtenaren vulden de bevraging in kwestie in.

De regelgeving rond het kappen van bomen is allesbehalve eenvoudig. Voor het onderzoek was het belangrijk om te bepalen of een boom deel uitmaakt van een bos of niet. Daarvoor moet worden gekeken naar artikel 3 van het Bosdecreet. Ondanks de definiëring in dit decreet blijkt hierover bij de vergunningsverlening soms nog discussie of onduidelijkheid te bestaan, stipt de spreker aan. Voor bomen buiten bos is de VCRO het belangrijkste regelgevende document. De codex stelt dat voor het kappen van hoogstammige bomen een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen nodig is, maar daarop bestaan een heel aantal vrijstellingen.

De eerste vrijstelling wordt in de VCRO zelf vermeld: slanke jonge bomen met een omtrek van minder dan 1 meter op 1 meter hoogte zijn vrijgesteld van een vergunningsaanvraag. De andere vrijstellingen zitten in het Vrijstellingsbesluit. Zo is een vergunningsaanvraag niet nodig als een boom zich op een huiskavel bevindt, op minder dan 15 meter afstand van een vergunde woning, een bedrijfswoning of een bedrijfsgebouw. De boom moet in dat geval wel binnen woon-, industrie- of agrarisch gebied staan, op privaat domein en buiten bos. Een andere vrijstelling is er voor het openbaar domein, als de kap uitgevoerd wordt door het lokaal bestuur en er een heraanplanting gebeurt. Hoe en wanneer die heraanplanting moet gebeuren, is verder niet gedefinieerd, merkt Laure De Vroey op. Ook voor weg-, spoorweg- en leidingbeheerders gelden specifieke vrijstellingen binnen bepaalde veiligheidszones. Bij acuut gevaar kan men ook vrijgesteld worden van een vergunningsaanvraag, op voorwaarde dat er een schriftelijke toestemming wordt verkregen van de burgemeester. Wat acuut gevaar precies is, wordt dan weer niet vermeld. In goedgekeurde natuur- of bosbeheerplannen en boslandbouwsystemen ten slotte kunnen ook vrijstellingen worden opgenomen. Volgens Laure De Vroey vormen deze vrijstellingen samen een behoorlijk ruim geheel. Ze werden doorheen de tijd ook uitgebreid. Belangrijk om te vermelden is dat over de bomen die vanwege de vrijstellingen vergunningsvrij konden worden gekapt, geen data beschikbaar zijn.

Naast een vergunningsaanvraag zijn er mogelijk bijkomende toelatingen nodig vanuit verschillende andere wetgevingen. De eerste is de natuurwetgeving. Zo kan een ontheffing op het kapverbod vereist zijn, dat geldt in VEN-gebied, natuurreervaten en verboden te wijzigen vegetaties of landschapselementen. Ook als een boom vrijgesteld is van een vergunningsaanvraag kan zo'n ontheffing nodig zijn. De ontheffing wordt aangevraagd bij het ANB en is al dan niet geïntegreerd in een omgevingsvergunning. Er kan ook een omgevingsvergunning voor het wijzigen van vegetaties of voor het wijzigen van kleine landschapselementen aangevraagd moeten worden via het omgevingsloket. Ook op deze toelatingen bestaan overigens enkele vrijstellingen, weet de spreker.

De erfgoedwetgeving kan ook tot bijkomende toelatingen nopen. Bomen kunnen namelijk op verschillende manieren een erfgoedbescherming hebben: als monument of als deel van een monument, een beschermd stads- of dorpszicht, een beschermde archeologische site, een cultuurhistorisch landschap of een erfgoedlandschap. In dat geval is er een toelating of advies nodig van het agentschap Onroerend Erfgoed. Is men niet vergunningsplichtig, dan moet het agentschap toelating geven. Is men wel vergunningsplichtig, dan moet het agentschap in principe adviseren.

1.5. Aanpassingen op lokaal niveau

Laure De Vroey focust vervolgens op de regelgeving die op lokaal niveau bestaat. Zo is het Vrijstellingsbesluit van toepassing voor zover het niet in strijd is met vergunningsvoorwaarden, RUP's of stedenbouwkundige verordeningen. Op dit moment hebben heel wat gemeenten een stedenbouwkundige verordening waarin het kappen van bomen aan bod komt, waarbij een andere regelgeving gehanteerd

wordt dan de Vlaamse regelgeving. Sinds 2009 is het opmaken van verordeningen inhoudelijk gelimiteerd in de VCRO. De codex stelt dat het niet meer mogelijk is voor lokale besturen om stedenbouwkundige verordeningen over het kappen, aanplanten of beheren van bomen op te maken. De verordeningen die voor 2009 bestonden, gelden momenteel wel nog. Gemeenten die nog geen stedenbouwkundige verordening hadden maar toch willen afwijken van de Vlaamse regelgeving, werken met gemeentelijke reglementen. Juridisch gezien is dat toch een zwak instrument, wat tot problemen kan leiden. Wat voornamelijk door gemeenten wordt aangepast, is de vrijgestelde omtrek van 1 meter. Die wordt vaak teruggebracht naar 0,5 meter of zelfs 30 cm. Daarnaast past men ook de vrijgestelde straal tot gebouwen aan. Soms wordt die teruggebracht tot 10 of 5 meter, soms wordt ze volledig geschrapt. Als bij ambtenaren van gemeenten die dit soort reglementeringen hebben, gepolst wordt naar de motivering erachter, wordt vaak verwezen naar politieke beslissingen die genomen zijn om het groene karakter van een gemeente te behouden. Maar hoe meer vrijstellingen een lokaal bestuur schrapt, hoe meer vergunningsaanvragen het binnenkrijgt. Dergelijke reglementen verhogen dus de werklast. Extra regelgeving maakt het voor de burger ook moeilijker om te begrijpen welke regels wanneer gelden.

1.6. Analyse vergunningsaanvragen

Laure De Vroey gaat verder in op de analyse van de vergunningsaanvragen. Er is een klein verschil tussen de types vergunningen die uit het vergunningenregister komen en die die uit het omgevingsloket afkomstig zijn: het loket bevat een aantal extra types. Een beperking van de beschikbare data is dat ze altijd verwijzen naar het aantal vergunningsaanvragen en niet naar het aantal bomen binnen zo'n aanvraag. Dat wordt namelijk momenteel nog niet gestructureerd geregistreerd. Wat ook niet mee opgenomen is, zijn de bomen die vrijgesteld zijn en de niet-vergunde of illegale kappingen.

Het aantal aanvragen is de laatste dertig jaar gestegen. Vooral tussen 2017 en 2018, toen werd overgeschakeld van het vergunningenregister naar het omgevingsloket, was er een duidelijke sprong. Dat kan gedeeltelijk verklaard worden door het feit dat in het vergunningenregister alleen dossiers werden opgenomen die alleen het kappen van bomen betroffen, terwijl het in het omgevingsloket ook over grotere projecten kan gaan, waarbinnen bomenkap een van de vele handelingen is. In het omgevingsloket zitten daarnaast ook de omgevingsvergunningen voor vegetatiewijzigingen. Die zaten niet in het vergunningenregister. Toch valt 10 tot 15 procent van de opvallende stijging sinds 2018 niet eenduidig te verklaren, wat wijst op een effectieve toename van het aantal aanvragen sinds het in werking treden van het nieuwe systeem.

Meer dan de helft van de vergunningen wordt aangevraagd in woongebied in ruime zin. 75 procent van de aanvragen gebeurt door particulieren. Dit geeft vooral weer wat er in tuinen gebeurt. Gemiddeld over heel Vlaanderen worden acht aanvragen gedaan per vierkante kilometer. In woongebied ligt dat aantal vier keer en in tuinen drie keer hoger. In de specifieke categorie van de woonparken komt men op veertien keer zoveel aanvragen per vierkante kilometer. Dat kan worden verklaard door het feit dat de vrijstelling voor bomen rond een woning of bedrijfsgebouw in woonparken niet geldt. Nadat er over de studie gecommuniceerd werd, kreeg Laure De Vroey zelf veel reacties van mensen die in woonparken wonen en begaan zijn met de problematiek. Er wordt dus wel degelijk veel gekapt in die gebieden.

Er zijn wel grote verschillen tussen de gemeenten, merkt de spreker op. In de gemeenten met het laagste aantal aanvragen worden tien keer minder aanvragen gedaan dan gemiddeld, terwijl in gemeenten met het hoogste aantal aanvragen tien keer meer wordt aangevraagd dan gemiddeld. In de tabel op slide 18 staan de tien gemeenten met het hoogste aantal vergunningsaanvragen per duizend

inwoners. Niet toevallig staan daar drie gemeenten tussen uit de Antwerpse 'groene zes'. Dit zijn zes gemeenten die een groen karakter en vaak waardevolle hoogstammige bomen hebben, maar waar de druk op het groen ook zeer hoog is. Zij beroepen zich op oude, strenge verordeningen om hun groene karakter te kunnen behouden, wat logischerwijze leidt tot een hoger aantal vergunningsaanvragen. Naast Antwerpen worden ook in West-Vlaanderen veel vergunningen aangevraagd.

Op de vraag waarom er gekapt wordt, kan de puur kwantitatieve analyse niet afdoende antwoorden. Wat wel uit de cijfers af te leiden valt, is dat 70 procent van de aanvragen niet binnen een groter project kadert. Aanleidingen voor bomenkap worden niet structureel bijgehouden, maar uit de casestudies en, vooral, de gesprekken met gemeenteamttenaren komt wel het een en ander naar voren. Zo zijn nieuwe bebouwing of infrastructuur én overlast de twee meest voorkomende aanleidingen. Onder overlast verstaat men vallende bladeren of vruchten, schaduw en hinder voor zonnepanelen. Deze bevinding stemt overeen met de cijfers over particuliere bomenkap in woongebied. Drie andere veel voorkomende aanleidingen zijn veiligheid, ziekte en efficiëntie bij bebouwing. Een pijnpunt bij het waarom van bomenkap is dat de aanleiding in het dossier soms verschilt van de werkelijke aanleiding. Zo worden veiligheidsissues en ziekte al eens aangehaald als drogreden om andere redenen te maskeren, of uit onwetendheid over de gezondheid van bomen.

1.7. Beslissing

Voor Laure De Vroey is het centrale cijfer van de hele studie dat negen op de tien aanvragen vergund worden. Er zijn opnieuw grote verschillen tussen de gemeenten. In het vergunningenregister ligt de algemene vergunningsgraad tussen 75 en 100 procent. In het omgevingsloket is de kloof nog groter, maar daar is ze vanwege de beperktere dataset minder representatief. Vergunningen worden overigens vaak nog stopgezet, maar deze onbesliste vergunningen werden, in het geval van het omgevingsloket, niet meegerekend. Niet elke weigering betekent dat de boom definitief beschermd is, benadrukt Laure De Vroey. Een vergunning kan worden geweigerd, terwijl enkele bomen toch gekapt mogen worden. Soms wordt een vergunning niet toegestaan, maar worden de bomen in kwestie alsnog gekapt. Een andere belangrijke vaststelling is dat slechts een minderheid van gemeenten aan geeft objectieve afwegingskaders te gebruiken voor de behandeling van vergunningen. Heel vaak gaat het om persoonlijke inschattingen. Laure De Vroey beklemtoont tot slot het belang van dialoog en verificatie op het terrein. Als er in gesprek wordt gegaan, worden immers nog veel vergunningen stopgezet, waardoor bomen allicht gewoon verder kunnen leven.

1.8. Oplossingssporen

Hoe kan men het aantal kappingen terugdringen, als men weet dat heel veel bomen zelfs niet vergunningsplichtig zijn en 90 procent van de aangevraagde vergunningen wordt goedgekeurd? Volgens Laure De Vroey zijn er drie oplossingssporen te volgen. Eerst en vooral moet ervoor gezorgd worden dat mensen minder bomen willen kappen. Daartoe moet sterk ingezet worden op communicatie en participatie, financiële prikkels en praktische of technische ondersteuning voor de aanvragers van vergunningen. Daarnaast moet men ervoor zorgen dat er minder kappingen vergund worden. Daarvoor is een heldere, evenwichtige regelgeving op lokaal en/of Vlaams niveau nodig, in combinatie met een normen- en beoordelingskader in het voordeel van de boom. Tot slot dienen kappingen ook beter opgevolgd te worden aan de hand van accurate monitoring en slagkrachtige handhaving. Uit de kwalitatieve analyse blijkt dat handhaving een echte uitdaging vormt, onder meer omdat inbreuken op de natuur als minder

belangrijk worden beschouwd binnen de bredere taakstelling van omgevingshandhaving.

Voor elk van deze sporen kunnen aanbevelingen gedaan worden naar de Vlaamse overheid en de lokale overheden, en met betrekking tot verder onderzoek. Het onderzoeksrapport zelf bevat een volledig hoofdstuk uitsluitend gericht op de lokale overheden en er komt voor hen ook nog een brochure aan. Laure De Vroey belicht in wat volgt vooral wat er op Vlaams niveau kan gebeuren.

1.9. Knelpunten

Eerst vat ze nog even de knelpunten samen, te beginnen bij het Vrijstellingsbesluit. Het is problematisch dat de vrijgestelde straal van 15 meter geldt ondanks de eventuele ouderdom of erfgoedwaarde van een boom. Bovendien is de definitie van een vergund gebouw, hoewel duidelijk uitgeschreven in de regelgeving, vatbaar voor interpretatie. Zo worden ook tuinhuisen of poolhouses soms als vergunde gebouwen beschouwd. Van het argument 'acuut gevaar' wordt klaarblijkelijk misbruik gemaakt. Er is dan ook nood aan een meer heldere definitie. Gemeentebesturen geven daarnaast aan dat ze geen zicht hebben op de vrijgestelde kappingen van weg- en leidingbeheerders. Ze laken ook dat er geen heraanplantingsplicht kan worden opgelegd. Voorts worden heraanplantingen op publiek domein niet gecontroleerd. Over boslandbouwsystemen en natuurbeheerplannen worden dan weer zeer weinig bezwaren geuit. De minimum omtrek van 1 meter die in de VCRO vermeld wordt, wordt wel problematisch genoemd, omdat men geen enkel zicht heeft op het verdwijnen van de slankere bomen. Het betekent evenzeer dat heraanplantingen, die vaak opgelegd worden in vergunningsvoorwaarden, heel lang niet beschermd zijn, met name tot de bomen de stamomtrek van 1 meter bereiken. Het is niet eenvoudig om te handhaven dat heraangeplante bomen ook effectief blijven staan, weet Laure De Vroey.

De rode vlekjes op de kaarten van slides 25 en 26 geven de van vergunning vrijgestelde bomen aan in de Gentse stationsomgeving en de Gentse rand. Beide kaartoefeningen werden na de publicatie van de studie uitgevoerd door het Gents MilieuFront. Het gaat dus om bomen buiten bos die zich binnen een straal van 15 meter rond een vergund gebouw bevinden. Beide oefeningen vormen slechts een indicatie, maar het aandeel vrijgestelde bomen is aanzienlijk.

Een ander knelpunt is de complexiteit van de regelgeving. Zoals al aangehaald, zijn niet alleen verschillende wetgevingen op Vlaams niveau van belang, maar moet ook rekening gehouden worden met aanpassingen op lokaal niveau. Lokale besturen vinden het immers vaak nodig de regelgeving te modifieren vanwege de vele vrijstellingen. Volgens de bevraging gebeurt dat in ruim een op de vier gemeenten, via stedenbouwkundige verordeningen en/of reglementen. De spreker stipt aan dat het echt wel om een grote groep van gemeenten gaat. Het is daarnaast niet meer mogelijk om bestaande verordeningen te wijzigen, ook al zijn ze gedateerd en niet afgestemd op de Vlaamse regelgeving.

Nog andere knelpunten zijn te vinden in het lokale vergunningsbeleid. Bij een eerste pijnpunt werd eerder al stilgestaan: maar liefst 90 procent van de vergunningsaanvragen wordt goedgekeurd. Vaak worden aanvragen bovendien ingediend omdat er sprake is van vermeende overlast en vanuit een individueel belang, terwijl bomen uiteraard ook een maatschappelijke waarde hebben. Zonder formeel afwegingskader zijn ook gemeenten zelf zich te weinig bewust van dit maatschappelijk belang. Gemeenten worstelen ten slotte ook met monitoring en handhaving. Zelf hebben ze te weinig capaciteit om proactief te handhaven. Tegelijkertijd neemt het aantal klachten van burgers bij het kappen zonder vergunning toe, maar daar wordt zeker niet in alle gevallen gevolg aan gegeven. Proactieve monitoring, zeker

aan de hand van luchtbeelden, ontbreekt in zo goed als alle gemeenten. Er wordt in sommige steden mee geëxperimenteerd, maar dat gaat om pilootprojecten.

1.10. Aanbevelingen

Tot besluit geeft Laure De Vroey enkele aanbevelingen mee voor het Vlaamse beleid. Ze benadrukt dat het harmoniseren van de regelgeving vooropstaat, opdat de nood aan verdere lokale aanpassingen kan worden weggenomen. In de VCRO zou de minimum omtrek van 1 meter gewijzigd kunnen worden in een aanvaardbare ondergrens voor alle gemeenten. In het Vrijstellingsbesluit kan de vrijstelling rond vergunde woningen en bedrijfsgebouwen geschrapt worden. In de studie wordt daarnaast voorgesteld om de vrijstellingen voor weg-, spoorweg- en leidingbeheerders en die voor openbaar domein te koppelen aan een beheerplan. Daarin kan ook de nodige communicatie en een eventuele heraanplanting opgenomen worden.

Wat de vergunningsverlening betreft, stuurt het onderzoeksrapport aan op het inschrijven van een criterium 'algemeen belang' in de algemene vergunningsplicht. Het idee is dat er in artikel 4.2.1, 3°, van de VCRO wordt ingeschreven dat het geven van een vergunning voor het kappen van een boom moet worden afgewogen tegen het algemene belang van de boom. Dit valt rechtstreeks te linken met de vermelde afwegingskaders waarop gemeenten zouden moeten bogen. Het Vlaamse niveau kan de lokale besturen ondersteunen bij de vormgeving van deze afwegingskaders, vindt Laure De Vroey.

Naast de regelgeving kunnen lokale besturen ook beter ondersteund worden bij de monitoring. Zo zou vooral het ter beschikking stellen van gebiedsdekkende data-lagen rond hooggroen voor besturen een sterke springplank richting proactieve monitoring kunnen zijn. Interessant in dat opzicht zijn het project 'Kruinafname' en de kaart 'Gedetailleerd groen'. Het 'Digitaal Hoogtemodel' van Vlaanderen vormt de basis voor dergelijke initiatieven en moet dan ook voortdurend geactualiseerd worden. Boetegelden naar de lokale besturen laten terugvloeien zou er dan weer voor kunnen zorgen dat de besturen meer inzetten op handhaving. De gemeente-ambtenaren kaarten ook aan dat de nood aan expertise rond veiligheidsrisico's en acuut gevaar ingevuld moet worden, via opleidingen of via lijsten met contactgegevens van erkende boomverzorgers of andere specialisten. Gezien de complexiteit van de regelgeving is het informeren van vergunningsverleners rond geldende regelgeving ten slotte geen overbodige luxe.

Een laatste aanbeveling betreft verder onderzoek. Dat is volgens Laure De Vroey zeker nodig, temeer omdat tijdens de studie enkele hiaten werden vastgesteld. Zo zou er informatie verzameld moeten worden over het aantal bomen en vrijgestelde kappingen. Dat kan via een aanpassing van het omgevingsloket, zodat die data beter geregistreerd worden, of via andere onderzoeksmethodes. Daarnaast is er verder onderzoek nodig naar de mogelijkheden voor de automatische monitoring van kroonbedekking, de toepassing van bomenbeheerplannen en de toepassing van afwegingskaders.

2. Tussenkomen van de commissieleden

2.1. Tussenkomen van Mieke Schauvliege

Mieke Schauvliege dankt de sprekers voor hun toelichting en de uitvoering van de studie, en heeft nog enkele vragen en suggesties. Ze heeft in het verleden zelf veel onderzoek gedaan naar het beheer van en het beleid rond solitaire bomen in een stedelijke omgeving. Haar conclusie was telkens dat de wetgeving onwaarschijnlijk complex in elkaar zit, wat ook vandaag duidelijk geïllustreerd werd. Ze merkt daarbij op dat ook rekening gehouden moet worden met het Burgerlijk Wetboek, waar de sprekers niet naar verwezen hebben. Ze wil van hen weten wat ze vinden van

de suggestie om, naar analogie van het Bosdecreet, een bomendecreet te maken dat alle afzonderlijke regels rond alleenstaande bomen in één wetgeving bundelt. Mieke Schauvliege stelt, op basis van de vragen die Vlamingen stellen, immers vast dat niemand door de bomen het bos nog ziet. Mochten de onderzoekers het idee van een bomendecreet genegen zijn, waarom zit het dan niet in hun suggesties?

Een van de aangereikte oplossingen is een bomenbeheerplan: een soort afwegingskader dat aan lokale besturen aangereikt wordt en op basis waarvan zij beslissingen kunnen nemen. Mieke Schauvliege vindt dat een goed voorstel en vraagt zich af of er al richtlijnen bestaan over hoe dat plan eruit moet zien. Als dat niet het geval is, dan raadt ze aan om de strategie die zij zelf vijftien jaar geleden als beleidsmedewerker van het ANB opstelde, als inspiratiebron te gebruiken. Daarin zitten onder andere een bomenbeheerplan, een bomenbeleidsplan en een bomen-vademecum, die volgens haar nog altijd heel bruikbaar zijn.

Zoals Mieke Schauvliege het zich herinnert, vormt inventarisering een van de grootste problemen. Er wordt door de onderzoekers nagedacht over een gebieds-dekkendekaartlaag, maar hoe kijken zij naar een bomeninventaris? Volgens haar is een inventaris bijzonder belangrijk, niet alleen om te weten wat er zich op een domein bevindt, maar ook om risico's beter te kunnen inschatten. Een inventaris is onontbeerlijk voor een goed beheer van het bomenbestand en moet aangewend kunnen worden om aan te tonen dat er effectief goed beheerd wordt. Dat miste Mieke Schauvliege in de presentatie. Ze wil weten of over deze piste nagedacht wordt.

Welke suggesties hebben de onderzoekers met betrekking tot het verstrengen van de regel rond de minimale boomomtrek van 1 meter?

Mieke Schauvliege vraagt zich ook af of men zicht heeft op het bomenbestand in gemeenten waar er een strengere regelgeving geldt.

Ze wil ook weten of gemeenten die heraanplantingen moeten uitvoeren, dat op dezelfde plaats doen en met bomen uit dezelfde klasse. Zelf ziet ze immers dat men regelmatig heraanplant op een andere plek, met bomen die in plaats van 20 meter hoog, slechts 12 meter hoog kunnen worden. In zo'n geval is een vrijstelling met heraanplantingsplicht niets waard, oordeelt Mieke Schauvliege. Ze vindt dit dan ook een extra reden om tegen de vrijstellingsplicht te pleiten.

Hebben de onderzoekers overwogen om de vrijstellingsplicht voor nutsmaatschappijen eenvoudigweg af te schaffen en hen wel degelijk vergunningen te laten aanvragen?

In de presentatie werd ten slotte ook aangestipt dat werklast een van de redenen is waarom er meer vrijstellingen komen. Kwam dat ook naar voren uit de bevraging, wil Mieke Schauvliege weten. Is dat de reden waarom vrijstellingen zo belangrijk zijn? Of speelt deze drijfveer geen rol en kan er dus een algemene vergunningsplicht worden ingevoerd, als zou blijken dat dat wel degelijk leidt tot een beter bomenbestand?

2.2. Tussenkoms van Stijn De Roo

Ook *Stijn De Roo* dankt de sprekers voor hun presentatie en het gevoerde onderzoek. Zijn eerste vraag betreft het grotere kader. Hij woont zelf in Gent, waar over het algemeen weinig groen is en waar bomen dus een belangrijke plek innemen. Hij heeft het gevoel dat bomen er wel naar waarde worden geschat, wat ingaat tegen de, voor hem, algemene teneur van de presentatie als zou iedereen overal bomen willen kappen. Tegelijkertijd worden Vlaanderen en de lokale overheden

geconfronteerd met een aantal stevige uitdagingen, weet hij. Zo zal de bevolking alleen maar toenemen en wil men, ook in steden, nadenken over slim verdichten. Het gaat dan bijvoorbeeld over het samenvoegen van kavels in villawijken, waardoor men vroeg of laat in aanraking komt met vegetatie. Op die manier ontstaat er een conflict tussen het doel om zoveel mogelijk groen te behouden en het doel om bewoonde gebieden slim te verdichten en zo meer woonruimte en voorzieningen te creëren. Stijn De Roo vindt dat dit genuanceerde beeld weinig terugkwam in de presentatie. Hij wil weten of daar binnen de studieopdracht verder over gereflecteerd is. Hij begrijpt dat men minder gekapte bomen wil, maar er moet natuurlijk ook rekening gehouden worden met andere gewenste doelstellingen en ontwikkelingen die door het beleid worden vooropgesteld.

Waarom wordt er gesproken over een aanvaardbare ondergrens met betrekking tot de minimale omtrek van een boom en niet over een concreet getal?

Stijn De Roo merkt op dat het uniformiseren van de regelgeving niet kan verhinderen dat er nog altijd op lokaal niveau geïnterpreteerd en beslist zal moeten worden. De grote diversiteit in beoordelingen zal volgens hem dan ook blijven bestaan. Hij wil weten of de onderzoekers dit ingeschat hebben: weegt het een op tegen het ander? Een oordeel vellen over de veiligheidssituatie, een goede ruimtelijke ordening of het algemene belang van een individuele boom is niet eenvoudig en vereist ervaring, oordeelt hij. Aanvragers en gemeenteambtenaren willen in dat geval kunnen rekenen op een zekere rechtszekerheid. Problematisch is ook dat in Gent bijvoorbeeld mensen die een perceel of woning aankopen, vrijwel nooit informatie krijgen over welke verplichtingen er rusten op het groen dat aanwezig is. Het is zeer moeilijk om deze informatie te ontsluiten en eventuele kopers erop te wijzen. Hoe staan de onderzoekers tegenover het spanningsveld tussen uniforme regelgeving enerzijds en lokale beoordelingen anderzijds? Hebben ze daarover nagedacht en zo ja, waarom staat er dan niets over vermeld in de gepubliceerde studie?

Wat de expertise rond veiligheid betreft, vraagt Stijn De Roo zich af wie de verantwoordelijkheid draagt als een door een expert als veilig gecategoriseerde boom toch op een huis terechtkomt, met een dodelijk slachtoffer tot gevolg? Volgens hem weegt het risico in mogelijk onveilige situaties zwaarder door dan de bescherming van een boom. Hoe kan men de expertise die bij de lokale besturen verankerd zou moeten worden, rijmen met de verantwoordelijkheid die genomen moet worden als er effectief iets gebeurt nadat er een oordeel is geveld? Hebben de onderzoekers daarbij stilgestaan, wil Stijn De Roo weten.

Hij vindt de kaartoefeningen van het Gents MilieuFront zeer interessant, maar zoals in de presentatie werd aangegeven, beschikt de organisatie niet over alle nodige data. Toen hij in zijn eigen buurt op onderzoek uitging, stelde hij dan ook vast dat er enkele fouten in de kaarten zitten. Op sommige plekken staat bijvoorbeeld geen boom, maar eerder struikachtige vegetatie. Om dit te optimaliseren – zo geven de onderzoekers aan – moet worden ingezet op continue monitoring en dataverzameling. Dat is een uitdaging die geld kost, oordeelt Stijn De Roo, zeker omdat er op een zeer fijnmazige manier gewerkt zou moeten worden. Dergelijke metingen, aan de hand van satellietbeelden bijvoorbeeld, één keer per jaar laten uitvoeren, kost al gauw enkele miljoenen euro's, weet hij. Hebben de onderzoekers nagedacht over manieren waarop data beter ontsloten zouden kunnen worden, hoeveel dat zou kunnen kosten aan materiaal en personeel, en wie deze kosten zou moeten dragen? Hij begrijpt wat de onderzoekers tot doel hebben, maar beschouwt de kostprijs alvast als een grote moeilijkheid.

2.3. Tussenkoms van Leo Pieters

Leo Pieters dankt op zijn beurt de onderzoekers voor de presentatie van het rapport. Hij sluit vervolgens aan op wat Stijn De Roo zei over de reglementering en

focust op het gegeven dat hier een levend iets gereguleerd wordt. Wat is bijvoorbeeld de motivatie achter de minimale omtrek van 1 meter? Daar kan toch mee gespeeld worden? Wat volgens hem belangrijk is, zijn de wortelgroei en de kruin, die bij monumentale bomen zeer omvangrijk zijn. Hij vraagt zich dan ook af of er niet eerst iets moet worden aangepast binnen de ruimtelijke ordening, namelijk het voorzien van plaatsen voor dergelijke bomen bij het concipiëren van nieuwe woonwijken. Ook bij tuinaanleg bijvoorbeeld worden tuinen en perken vaak te vol geplaatst. Plant men in zijn tuin zelf een boom aan die elk jaar groter en groter wordt, dan zit men in een andere situatie dan als een perceel wordt aangekocht waarop zich al een monumentale boom bevindt waarmee rekening moet worden gehouden. Kan dat wel allemaal geregeld worden, vraagt Leo Pieters zich af. Elke situatie is nu eenmaal anders.

Zoals Mieke Schauvliege al suggereerde, planten lokale besturen inderdaad bomen aan die kleiner zijn en dus minder snoeiwerk vragen, en waarvan de wortels dieper de grond in gaan, zodat ze geen wegbedekkingen of omheiningen meer omhoog kunnen duwen. Leo Pieters vindt het niet meer dan logisch dat daarmee rekening wordt gehouden, maar het gevolg is wel dat er dan minder bomen zullen zijn met een omtrek van meer dan 1 meter. Hij stelt zich dus de vraag of een gedetailleerde regelgeving überhaupt mogelijk is.

2.4. Tussenkomen van Tinne Rombouts

Ook *Tinne Rombouts* bedankt de sprekers voor hun toelichting en studiewerk. Ze geeft toe dat de huidige regelgeving een kluwen is. Het is voor de modale burger niet evident om er zijn weg in te vinden.

Haar eerste vraag betreft de cijfers die in de presentatie aan bod kwamen en die de indruk wekken alsof er tegenwoordig meer bomen gekapt worden dan vroeger. Zij heeft het gevoel dat men vandaag net meer begaan is met het behoud van bomen. Is het niet zo dat de stijging van het aantal aanvragen eerder deze toegenomen bezorgdheid weerspiegelt dan een verhoging van het aantal effectieve kappingen? Hebben de onderzoekers een idee van het verschil tussen wat er aangevraagd en wat er gekapt wordt?

Daarnaast wil Tinne Rombouts ook weten of een meer duidelijke en mogelijk vereenvoudigde regelgeving zou kunnen leiden tot meer bescherming en minder calamiteiten, omdat een dergelijke regelgeving ervoor kan zorgen dat mensen anders naar bomen gaan kijken en er op een andere manier mee omgaan.

Haar derde vraag betreft het spanningsveld tussen natuurbeschermingswetten en andere belangen die een rol kunnen spelen bij het nemen van bepaalde beslissingen. Zo kan de onomkeerbaarheid van de bescherming van een boom volgens haar voor aversie zorgen bij de burger, die dan zelf geen bomen meer wil aanplanten uit vrees ze nooit meer weg te krijgen, of bij spontane bebossing aan het kappen slaat, omdat hij denkt anders in de problemen te zullen komen. Bestaat hier onderzoek over of kan er onderzoek naar gedaan worden?

Tot slot vraagt Tinne Rombouts hoe het afwegingskader voor lokale besturen opgesteld zal worden en peilt ze naar een timing.

2.5. Tussenkomen van Bruno Tobback

Bruno Tobback sluit zich aan bij de eerste bedenking van Tinne Rombouts. Zou het kunnen dat er de laatste jaren inderdaad een grotere aanvraagbereidheid is voor vergunningen? Wordt er met andere woorden gewoonweg minder illegaal gekapt? Hij vindt trouwens dat er iets gedaan moet worden aan het feit dat men nog altijd geen gegevens heeft over niet-vergunde kappingen. Is het niet mogelijk om

mensen ertoe te verplichten elke kapping aan te geven of op zijn minst te laten registreren? Mensen laten een boom heel vaak kappen door een tuinaannemer of bomenexpert. Met de digitale instrumenten die vandaag voorhanden zijn, zou zo'n specialist die kappingen gemakkelijk kunnen aangeven, oordeelt Bruno Tobback. De verplichting zou volgens hem ook makkelijk te handhaven zijn: gewoon naar de melding vragen telkens men iemand een boom ziet omzagen.

Net als Tinne Rombouts wil ook Bruno Tobback weten of er momenteel gewerkt wordt aan het afwegingskader voor lokale besturen.

Afsluiten doet hij met enkele bedenkingen over de veiligheidsrisico's van bomen. Hij vraagt of er überhaupt cijfers zijn over hoeveel auto's of mensen er jaarlijks in Vlaanderen onder een boom terechtkomen. Hij vermoedt immers dat dit eerder zelden voorkomt. Tegelijkertijd kan hij wel begrip opbrengen voor mensen of gemeentebesturen die niet verantwoordelijk gesteld willen worden voor een boom die door een expert als veilig wordt bestempeld, terwijl er net vanwege een veiligheidsrisico om een kapvergunning werd gevraagd. Hij meent dat een aansprakelijkheidsverzekering voor de individuele expert of voor de gemeente in zo'n geval soelaas zou kunnen bieden. Misschien kan er zelfs aan een aantrekkelijker tarief verzekerd worden, als zo'n verzekeringssysteem op Vlaams niveau uitgewerkt wordt voor alle Vlaamse gemeenten. Het zou bovendien ook tot een meer objectieve beoordeling kunnen leiden.

3. Antwoorden door de sprekers

Laure De Vroey dankt de commissieleden voor de vele vragen. Ze komt eerst terug op een vraag die een aantal keren werd gesteld, namelijk waarom er ooit gekozen is voor een minimale stamomtrek van 1 meter. De onderzoekster geeft aan hiervoor geen motivatie gevonden te hebben. In de studie zelf werd hier niet verder op ingegaan, maar *Laure De Vroey* kan wel meegeven dat een omtrek van 0,5 meter een veel voorkomende grens is die uit de bestudeerde data naar voren komt. Ook bij BOS+ vinden ze dit een logische grens, omdat een omtrek van 0,5 meter vrij goed overeenkomt met de omtrek die een vrijstaande boom bereikt op de leeftijd dat hij in zijn adulte fase komt en voor het eerst vruchten draagt. Hij neemt zodoende een andere rol op binnen een ecosysteem en is om die reden moeilijker vervangbaar dan een boom die nog in zijn jeugdfase zit. Dit verschilt uiteraard van type boom tot type boom, en ook de standplaats speelt een rol, maar de stamomtrek van 0,5 meter vormt een mooi gemiddelde.

Ann Pisman vult aan dat het een bewuste keuze was om geen concreet voorstel voor een aangepaste omtrek in de studie op te nemen, omdat er ook binnen de stuurgroep wel wat discussie was over het evenwicht tussen meer werklust enerzijds en het aanpassen van de minimale boomomtrek anderzijds.

Voor de vraag over de eventuele grotere aanvraagbereidheid van de laatste jaren, is *Laure De Vroey* genoodzaakt te verwijzen naar de beperkingen in de onderzoeksdata. Er kan alleen vastgesteld worden dat het aantal aanvragen gestegen is. Naar de redenen van deze stijging is het gissen. Dat neemt natuurlijk niet weg dat ook *Laure De Vroey* en haar collega's het gevoel hebben dat mensen tegenwoordig meer bezig zijn met de waarde van bomen en er ook strenger op toegezien wordt. Wat betreft illegaal kappen, kan alleen afgegaan worden op de gesprekken die met de gemeenten gevoerd werden. Zij schatten dat ze weet hebben van ongeveer 80 procent van alle kappingen. Daarvoor moeten ze evenwel gedeeltelijk terugvallen op wakkere burgers die hen waarschuwen als er iets verdwijnt zonder vergunning.

Wat het eventuele ontstaan van aversie bij strengere regelgeving betreft, verduidelijkt *Laure De Vroey* dat het inperken van vrijstellingen niet noodzakelijk een verstrenging is. Er wordt alleen gevraagd dat de gemeente de beslissing neemt.

Ze is bovendien van mening dat het inperken van de vrijstelling rond vergunde woningen bijvoorbeeld er niet meteen toe zal leiden dat de burger minder zal aanplanten.

De burger heeft vooral baat bij een meer heldere regelgeving, zodat hij beter weet waar hij aan toe is. Laure De Vroey denkt dat een vereenvoudigde regelgeving zeker zou helpen bij de naleving ervan. Er moet op zijn minst geweten zijn dat er voor het kappen van bomen standaard een vergunning moet worden aangevraagd, waarna het aan de gemeente is om de aanvraag te beoordelen.

Of elke kapping meldingsplichtig gemaakt kan worden, vindt Laure De Vroey een interessante vraag, die ook kort besproken werd met de stuurgroep en een aantal gemeenten. De gemeenten oordeelden dat zo'n meldingsplicht alleen nuttig is als er ook voorwaarden aan kunnen worden gekoppeld. Zij zien momenteel weinig heil in meldingen, omdat ze met het instrument zoals het nu bestaat, weinig kunnen doen. Er kan uiteraard gezocht worden naar andere systemen die wel bijdragen aan een betere monitoring, maar daarover kan Laure De Vroey zich niet uitspreken.

Het voorstel van een aansprakelijkheidsverzekering is een boeiende suggestie, meent Laure De Vroey. Immers, veel gemeenteambtenaren maken zich zorgen over de verantwoordelijkheid rond veiligheidskwesties. Ook voor burgemeesters die een beslissing moeten nemen bij acuut gevaar, kan zo'n verzekering handig zijn. Uit de bevraging van de gemeenten kwam vooral naar voren dat zij een beroep willen kunnen doen op experts. Er bestaan al een aantal kwaliteitslabels, waaronder het label 'European Tree Technician'. Zelf stellen de onderzoekers vast dat hoe vaker de hulp van experts wordt ingeroepen, hoe minder er geoordeeld wordt dat een boom een groot veiligheidsrisico inhoudt. Experts kunnen in elk geval heel wat uitsluiten, zoals bomen die foutief als ziek of risicovol worden bestempeld.

Ann Pisman komt terug op de vraag naar inventarisering. De nood aan een dataaag is in het onderzoek duidelijk naar voren gekomen. De onderzoekers zijn van mening dat de verantwoordelijkheid voor een dergelijke dataaag niet bij de gemeenten mag komen te liggen, maar eerder iets is waarop vanuit Vlaanderen moet worden ingezet. In de studie werd geprobeerd om een zo actueel mogelijk overzicht te bieden van wat er vandaag bestaat, maar dat werkveld is enorm in beweging, weet *Ann Pisman*. Zo is het INBO met iets heel concreets bezig, heeft ook het Departement Omgeving al stappen gezet en zijn er gesprekken geweest met Digitaal Vlaanderen. Hoewel de methodiek na twee 'proof of concepts' intussen min of meer duidelijk is, durft ze zich niet uit te spreken over de kostprijs. Maar voor haar is het duidelijk: de dataaag zal er komen en ze zal door Vlaanderen worden gemaakt.

Op de vraag naar wat bomenbeheerplannen zouden moeten bevatten, antwoordt *Laure De Vroey* dat dit buiten de scope van de studie valt. Ze had in de presentatie wel aangegeven dat daar verder onderzoek naar zou moeten gebeuren. De vraag naar een zeer duidelijk kader waarbinnen gewerkt kan worden en naar financiële ondersteuning voor de ontwikkeling daarvan, leeft wel op het terrein, benadrukt ze. Het meten van boomkruinen vormt slechts een eerste stap. Daarnaast moet ook nog heel veel werk geïnvesteerd worden in het inventariseren van de individuele bomen die onder die kruinen zitten, om daar uiteindelijk een risicoanalyse aan te kunnen koppelen.

De suggestie van een bomendecreet dat alle complexe regelgeving bundelt, vindt ze interessant. Het is duidelijk een moeilijke oefening gebleken om de huidige wetgeving te harmoniseren. Over zo'n bomendecreet is binnen de studie alleszins niet gesproken. Ze denkt wel dat er evenzeer kansen liggen in het ingrijpen op bestaande regelgeving, om ervoor te zorgen dat die begrijpelijk wordt en dat het

besef dat er sowieso een omgevingsvergunning nodig is, groeit. De gemeenten geven wel aan dat ze tevreden zijn over de integratie van het vergunningensysteem in het omgevingsloket.

Er werd ook een vraag gesteld over het bomenbestand van gemeenten die een strengere regelgeving toepassen. Laure De Vroey kan bevestigen dat dat zeer vaak die gemeenten zijn die van bomenbescherming een politiek speerpunt hebben gemaakt en zelf aangeven dat hun bomenbestand kwaliteitsvol is. Daar moet aan toegevoegd worden dat deze gemeenten meestal ook een heel andere uitgangspositie hebben. Zo beschikken ze in veel gevallen over buurten, zoals woonparken, waar nog zeer oude, waardevolle bomen staan.

Ann Pisman zegt dat men geen zicht heeft op wat er in gemeenten gebeurt bij heraanplanting en of men dezelfde types bomen op dezelfde plaats heraanplant. Ze voegt daaraan toe dat, hoewel iedereen geschrokken was van het hoge aantal goedgekeurde vergunningen, heel wat gemeenten beklemtonen dat ze bij een goedkeuring ook steevast een heraanplanting vragen. Niet alleen aan besturen, maar ook aan particulieren wordt er dus bij veel vergunningen aangestuurd op een heraanplanting. Dat is voor gemeenten meteen een belangrijke reden om de vergunningsplicht te behouden. Het verloop van de heraanplanting zelf wordt evenwel niet of gebrekkig opgevolgd. Soms wordt er één keer gecontroleerd, maar nagaan of de bomen in kwestie er na enkele jaren nog altijd staan, doet geen enkele gemeente.

Laure De Vroey gaat in op de vraag of de vrijstelling voor nutsleidingen wel moet blijven bestaan. In het onderzoeksrapport wordt voorgesteld om de vrijstelling te koppelen aan betere communicatie en een eventuele heraanplantingsplicht. Een andere optie zou zijn om de vrijstelling inderdaad te schrappen. Misschien zijn er nog andere mogelijkheden, oppert *Laure De Vroey*, zoals het koppelen van de vrijstelling aan een heraanplantingsplicht binnen de VCRO, zoals ook het geval is bij de vrijstelling voor het openbaar domein. Dan moet de vrijheid die nu rond de uitvoering van de heraanplantingsplicht bestaat, wel herbekeken worden, vindt ze. Vanuit het oogpunt van vereenvoudiging zou dat dan onmiddellijk voor beide types vrijstellingen kunnen gebeuren.

Ann Pisman bevestigt dat er op vele plaatsen wel degelijk waardering is voor bestaande bomen, zoals *Stijn De Roo* aanhaalde. Vooral die gemeenten die een eigen reglementering hebben, zeggen dat ze daar ooit bewust voor gekozen hebben, met als doel de bomen die zo karakteristiek zijn voor hun gemeente te beschermen. Er is natuurlijk een verschil tussen de gemeenten onderling. Sommige gebieden hebben nu eenmaal veel meer bomen en een groener karakter dan andere.

Op de spanning die ontstaat tussen natuurbehoud enerzijds en de wens om slim te verdichten anderzijds is in de studie niet tekstueel ingegaan, geeft *Ann Pisman* toe. Het blijkt wel een beetje uit de cijfers die weergeven wanneer het kappen van bomen gekoppeld is aan een project waarbinnen een gebouw of gebouwencomplex wordt opgetrokken. De druk die de verdichting binnen het bestaande ruimtebeslag op groen legt, lag in elk geval wel aan de basis van de studieopdracht, en wordt dus zeker verder opgenomen.

Verschillende gemeenteamttenaren beweren dat er bij hen alleen vergund wordt als de veiligheid in het gedrang komt of als het om bouwprojecten gaat. Dat is dermate in strijd met de realiteit van de onderzoekscijfers, merkt *Laure De Vroey* op, dat de roep om een degelijk afwegingskader altijd luider klinkt. Elke gemeente die ermee aan de slag gaat, zet een stap in de goede richting, zowel wat betreft rechtszekerheid als het optimaliseren van de manier waarop afwegingen gemaakt worden.

Ann Pisman antwoordt ten slotte op de vraag hoe het met dat afwegingskader staat. In de studie wordt alvast verwezen naar bestaande afwegingskaders, opgesteld door middenveldgroepen. Uit de bevraging bleek bovendien dat die heel kritisch zijn. De spanning tussen wat er vanuit de sector wordt aangeleverd en wat er in realiteit wordt beslist – waarmee wordt verwezen naar de 90 procent goed-gekeurde vergunningen –, is dan ook nogal groot. De opdracht om een afwegingskader te ontwikkelen dat politiek haalbaar is, is op zijn minst interessant te noemen, aldus *Ann Pisman*. Zelf is men er binnen de administratie nog niet aan begonnen. Eerst moet in overleg gegaan worden met het kabinet om te bekijken in welke mate zij dit willen opnemen en hoever ze ermee willen gaan. Het Departement Omgeving staat in elk geval volledig achter de suggestie om vanuit Vlaanderen een dergelijk hulpmiddel voor gemeenten op poten te zetten.

De *voorzitter* dankt de onderzoekers voor hun komst. Hij oordeelt dat ze de commissie best wel wat stof tot nadenken hebben gegeven, wat eventueel ook tot toekomstige initiatieven zou kunnen leiden. Hij heeft er zelf alvast enkele genoteerd.

Bruno TOBBACK,
waarnemend voorzitter

Stijn DE ROO,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
GMF	Gents MilieuFront
INBO	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
RUP	ruimtelijk uitvoeringsplan
VCRO	Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening
VEN	Vlaams Ecologisch Netwerk
VPO	Vlaams Planbureau voor Omgeving